

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Milady Haplové v právní věci žalobkyně **P. Č. r., s.r.o.**, zastoupené JUDr. Petrem Koutným, advokátem se sídlem Praha 1, Dlouhá 39, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 9. 2004 č. j. 12 Cad 4/2004 – 36,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalované **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví uvedeným rozsudkem Městského soudu v Praze byla zamítnuta žaloba žalobkyně směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 12. 2003 č. j. 332-6003-4.12.2003-837/Ře, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti platebnímu výměru Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 10. 2003 č. j. 871/1/1783/03, jímž bylo žalobkyni předepsáno k úhradě dlužné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti spolu s penále. V posouzení zásadní otázky, zda mělo být vyměřeno za zaměstnance G. – H. Ch., J. – M. M. P. a S. C., kteří jsou francouzskými občany a měli se žalobkyní uzavřenou pracovní smlouvu na dobu neurčitou, která se řídila francouzským právem a neměli trvalý pobyt v České republice, se Městský soud v Praze shodl se žalovanou. Všeobecnou úmluvu o sociální bezpečnosti mezi Československem a Francií vyhlášenou ve Sbírce zákonů pod č. 215/1949, změněnou dodatkovou úmluvou vyhlášenou pod č. 68/1970 Sb. (dále jen „Úmluva“) považoval za nadřazenou vnitrostátnímu zákonodárství a logickým a systematickým výkladem čl. 1 § 1 a čl. 3 § 1 Úmluvy dovedl, že na zaměstnance, francouzské občany, je nutno v České republice pro účely sociálního zabezpečení pohlížet

stejně jako na zaměstnaného českého občana. Uvozujícím ustanovením Úmluvy přestávají být pro český právní řád cizinci a nelze proto v jejich případě aplikovat zákonná ustanovení vztahující se na cizince. Nepřichází proto v úvahu aplikace § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců, podle něhož jsou z pojištění vyňati cizí státní příslušníci, kteří nemají trvalý pobyt na území ČR a kteří jsou zde činní pro zaměstnavatele v pracovněprávním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů a ani § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, podle něhož nejsou poplatníky pojistného zaměstnanci, pokud nejsou účastni nemocenského pojištění podle předpisu o nemocenském pojištění. Za situace, kdy stranami nebylo zpochybněno dlužné období od 1. 1. do 30. 6. 2003 a výše nedoplatku na odvodu pojistného za sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 1 133 118 Kč včetně penále soud uzavřel, že shora uvedení zaměstnanci žalobkyně jsou účastni nemocenského pojištění dle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 54/1956 Sb. a tím i poplatníky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 3 odst. 1 písm. c) bod 1 zákona č. 589/1992 Sb. a proto je žalobkyně jako zaměstnavatelka podle § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb. plátcem pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. S ohledem na své závěry žalobu ve smyslu ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) zamítl jako nedůvodnou.

Včasnou kasační stížností žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla tento rozsudek z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a navrhla zrušení rozsudku v celém rozsahu a vrácení věci Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Kasační stížností uplatněný důvod nezákonnosti rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem spatřovala stěžovatelka v nesprávném právním posouzení ust. čl. 1 § 1 Úmluvy a v důsledku toho i pojistné povinnosti dle ust. Úmluvy a § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců v platném znění. Stěžovatelka nesdílí názor Městského soudu v Praze, že čl. 3 § 1 Úmluvy je nutno vykládat v souvislosti a ve smyslu čl. 1 § 1 Úmluvy, neboť tento je pouze obecnou úpravou principu stejného zacházení mezi francouzskými a českými občany podléhajícími systému sociálního zabezpečení toho kterého státu. Dle stěžovatelky je jeho smyslem poskytnutí ochrany francouzským občanům zaměstnaným v České republice a naopak tak, aby jejich postavení z pohledu norem sociálního zabezpečení státu výkonu zaměstnání nebylo horší než postavení vlastních občanů tohoto státu. Uvedené uvozující ustanovení je spíše deklaratorní. Aplikace § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. je proto plně v souladu s čl. 1 § 1 Úmluvy, když princip rovného zacházení zůstává plně zachován. Zmíněné ustanovení dává možnost volby účasti či neúčasti na českém systému sociálního zabezpečení, čímž není rovné postavení francouzských občanů pracujících v České republice narušeno, ale naopak je jim poskytnuta určitá výhoda, která českým občanům nenáleží. Vztahuje-li se zákon č. 54/1956 Sb. na české i francouzské občany pracující v České republice v celém rozsahu a za naprosto stejných podmínek, je tím princip vyjádřený v čl. 1 § 1 Úmluvy perfektně respektován.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvodem, který stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti a neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 3 s. ř. s. musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelkou uplatněný důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis a nebo je sice aplikován správný právní předpis, ale je nesprávně vyložen.

Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatelka nesouhlasila s tím, aby na právní poměr v oblasti pojištění jejich zaměstnanců, kteří jsou francouzskými občany pracujícími na základě pracovní smlouvy řídicí se francouzským právem a nemající trvalé bydliště v České republice, při aplikování Úmluvy nebylo aplikováno ustanovení § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb.

Pro náležité posouzení důvodnosti tohoto stížního bodu vycházel Nejvyšší správní soud ze skutečnosti akceptované stěžovatelkou, že Úmluva je mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu České republiky a má přednost před zákonem. Uvedená skutečnost navozuje úvahu, zda a jak znění Úmluvy ovlivňuje aplikovatelnost ustanovení § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. ve znění do 31. 12. 2003, tedy zda jsou zaměstnanci stěžovatelky účastni nemocenského pojištění v České republice. Pro posouzení uvedené otázky je třeba zabývat se vztahem čl. 3 § 1 a čl. 1 § 1 Úmluvy, že českoslovenští nebo francouzští státní příslušníci zaměstnaní v jednom ze smluvních států podléhají zákonodárstvím, platným v místě jejich zaměstnání a že českoslovenští nebo francouzští státní příslušníci podléhají příslušným zákonným předpisům o sociálním zabezpečení uvedeným v čl. 2 této Úmluvy a platných v Československu nebo Francii a požívají jejich výhod za stejných podmínek jako státní příslušníci každého z těchto států za předpokladu, že prokáží svou státní příslušnost podle právních předpisů každého ze smluvních států. Věcná působnost ust. § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. ve znění do 31. 12. 2003 se vztahuje na cizí státní příslušníky nemající trvalý pobyt na území České republiky činné pro zaměstnavatele v pracovněprávním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů. Tyto podmínky splňují všichni tři shora uvedení zaměstnanci stěžovatelky, přesto vynětí z pojištění se v posuzovaném případě neuplatní proto, že zde existuje platná mezinárodní smlouva přímo aplikovatelná, jež stanoví, že francouzští státní příslušníci podléhají zákonodárství platnému v místě jejich zaměstnání (v tomto případě v České republice), tedy i jejím zákonným předpisům o sociálním zabezpečení a požívají jejich výhod za stejných podmínek jako státní příslušníci České republiky. Požívat výhody sociálního systému nepochybně znamená účast osoby, již jsou ony výhody přiznávány, na tomto systému. Smyslem Úmluvy, vyjádřeným výslovně i v její preambuli, je záměr zaručit výhody zákonných předpisů o sociální bezpečnosti, které jsou v platnosti v obou smluvních státech, osobám, pro něž platí nebo platily tyto zákonné předpisy, tedy zaručit občanům obou smluvních států za stanovených podmínek stejné výhody, jako jsou poskytovány v dané zemi občanům vlastním. Stojí-li v projednávané věci proti sobě zákon osobu z pojištění vyjímající a mezinárodní smlouva téže osobě přiznávající stejné postavení v sociálním zabezpečení jako vlastním občanům v zemi, kde je cizinec zaměstnán, je třeba aplikační přednost přiznat mezinárodní smlouvě. Výsledkem kolize obou právních norem je závěr, že zaměstnanci žalobkyně byli v rozhodné době účastni nemocenského pojištění (nebyli z něho vyňati). Tato skutečnost pak přímo zakládá povinnost stěžovatelky zahrnout jejich příjem do vyměřovacího základu a odvádět stanovené pojistné a za dobu prodlení z placení i penále v zákonem stanovené výši.

Nad rámec věci Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že s účinností od 1. 1. 2004 byl zákonem č. 424/2003 Sb. novelizován zákon č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců tak, že napříště jsou z pojištění vyňati pouze cizí státní příslušníci nemající

trvalý pobyt na území České republiky a kteří jsou v České republice činní pro zaměstnavatele požívající diplomatických výsad a imunit, pokud mohou být účastní nemocenského pojištění v jiném státě (§ 5 písm. b) / a ti zaměstnanci, kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele, kteří nemají sídlo na území České republiky (§ 5 písm. c)]. Z posledně uvedené skupiny však zákon po novele stanoví výjimku, že vynětí z pojištění se netýká zaměstnanců činných v České republice pro zaměstnavatele, kteří mají sídlo na území státu, s nímž Česká republika uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení (tito jsou účastní pojištění). Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že napříště se podle českého zákona vztahuje působnost předpisu o nemocenském pojištění zaměstnanců na všechny zaměstnance (lhostejno, zda jsou cizinci), kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele mající sídlo na jejím území a dále na území státu, se kterým Česká republika uzavřela smlouvu o sociálním zabezpečení. U cizinců ve stejné situaci, jako byli zaměstnanci stěžovatelky (jejich zaměstnavatel má sídlo v České republice) se v důsledku novely dále není třeba spoléhat na mezinárodní smlouvy a nejednotné a netransparentní odkazy na ně ve vnitrostátních právních předpisech. Tato změna má nepochybně napomoci zpřehlednění celé situace pro zaměstnance i zaměstnavatele a umožnit cizincům, kteří si pro regulaci svého pracovněprávního vztahu zvolili jiné než české právo (jak jim to zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním umožňuje) účast na nemocenském pojištění, což však současně znamená, že se stanou i poplatníky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Podle důvodové zprávy k této novele má tato nová právní úprava přizpůsobit podmínky účasti na nemocenském pojištění podmínkám platným ve státech Evropské unie i v jiných státech, kde je rozhodující místo výkonu výdělečné činnosti, nikoli to, podle jakých právních předpisů se výkon této činnosti řídí [čl. 13 bod 2 písm. a) Nařízení rady (EEC) 1408/71].

Nejvyšší správní soud na tomto místě dodává, že si je vědom toho, že v rozhodné době nebyla právní úprava stanovící povinnost odvádět pojistné a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti v postavení zaměstnanců stěžovatelky vyjádřena z legislativně technického hlediska ideálně a pro adresáty zmíněných právních norem mohlo být nesnadné všechny stanovené povinnosti zjistit a dodržet, čemuž nasvědčuje i značný počet obdobných případů, které se v tomtéž období vyskytly a nejednotný přístup při jejich řešení nejen na pracovištích žalované, ale i u krajských soudů činných ve správním soudnictví. I když nebyl výklad vztahu Úmluvy a zákona č. 54/1956 Sb. po určitou dobu sjednocen, nemůže to zaměstnance stěžovatelky připravit o výhody, který jim český právní řád v oblasti sociálního zabezpečení v rozhodné době přiznával. Shora uvedená úvaha soudu nemůže mít vliv na povinnost zaměstnavatele odvést stanovené částky na pojistném a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Povinnost platit pojistné je pak již jen důsledkem účasti v systému pojištění.

Ze znění Úmluvy, jak byla výše citována a vyložena, dovodil Nejvyšší správní soud závěry, které nezpochybňuje ani odkaz stěžovatelky na úpravu ve Smlouvě o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Slovenskou republikou a ve Smlouvě o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo, které aplikoval Městský soud v Praze v jiných věcech v souladu s úpravou v nich uvedenou, která koresponduje s úpravou ve státech Evropské unie a kde Městský soud v Praze činil pouze úvahy, jak by postupoval v případě ostatních bilaterálních smluv o sociálním zabezpečení, kterých je Česká republika smluvní stranou. Ze znění Úmluvy, jak byla výše citována a vyložena, plyne, že závěr městského soudu, podle něhož se v posuzovaném případě na francouzské občany hledí jako na občany České republiky, je správný a výstižný.

Z toho, co bylo shora uvedeno, je zřejmé, že Městský soud v Praze při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí posuzoval v mezích uplatněných žalobních bodů jeho soulad s právními předpisy a žádného pochybení se v právním posouzení věci nedopustil. Řízení před soudem netrpělo ani jinou vadou, která by mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Naplnění důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jehož se stěžovatelka dovolávala, Nejvyšší správní soud neshledal, proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly, žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo náklady v řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. května 2006

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu